



צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!



צידה לדרך | פרשת מצרע וחג הפסח

גליון מס' 182 התשפ"ד

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין פים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן

מערכת צידה לדרך מאחלת לקוראי הגליון ולעשרות אלפי ילדי קרון ההסעות פסח כשר ושמח!

בדרך הפרשה

מצרע - מוציא רע

זאת תהיה תורת המצרע (יד, ב)

על פסוק זה דרשו חז"ל (ויקרא רבה טז, ט): "זאת תורת המוציא רע". ככה באו חכמינו לרמוז שהמלה "מצרע" מרפכת משתי מלים - מוציא רע.

אם האדם אינו זהיר בכח הדבור, דבורו חפשי ומפקר, ואינו חושב בטורם הוא מוציא מלה מפיו - הוא מוציא מפיו רע.

לפני קריעת ים סוף נאמר (שמות יד, ב): "וישבו ויחגרו לפני פי החירת". אמרו על כך צדיקים: "וישבו ויחגרו" - אדם צריך להתישב בדעתו ולעשות עצירה, "לפני פי החירת" - לפני שהוא עושה את פיו בן חורין ומשחרר אותו. אתה עומד לומר משהו בפיה? חשב על מה שאתה אומר! עם המלים הללו אתה יכול לבנות עולמות שלמים, וכן להפך, רחמנא ליצלן!

הצדיק רבי וולף מדיטומיר זצ"ל, תלמידו של המגיד ממעזריטש זצ"ל, מביא בספרו "אור המאיר" (פרשת ויקהל) דבר נפלא בשם הוהר הקדוש, שיכול בסיעתא דשמיא לחולל מהפה עצום ושנוי אדיר אצל כל יהודי: כשהקב"ה מחליט שלאדם יהיו חיים טובים ומאשרים, פרנסה, ילדים וכל הברכות - הוא אינו מוציא זאת לפעל עד שיהיה מאן דהו בעולם הזה שיידבר עליו דברים חיוביים. כה, אם נגור על אדם בשם ראובן

שיזכה לחיים מאשרים, לא יתנו לו זאת עד שאדם אחר לאמר על ראובן שהוא אדם קר וצדיק. כאשר יזכה אותו ראובן בכל הטובות האמורות, שכרו של אותו אדם שדבר עליו טובות יהיה גדול ביותר. מדוע? כי על ידי מוצא פיו זכה ראובן לקבל את הדברים הטובים שנגזרו עליו!

וכן להפך. אם נגזרו על ראובן יסורים ונזלאים רעים, הם לא יבואו עליו עד שמאן דהו ידבר עליו דברים שליליים, ומי שעושה זאת - מביא עליו כמו בפיו את הרעה.

יתכן שזו כונת המדרש: "זאת תורת המוציא רע". דע לה, יהודי יקר! באותו רגע שהוצאת מפיה דבר שלילי על פלוני, אתה מביא עליו רעה כפשוטו, ועל כך הגד צריה כפרה!

(רבי אהרן טויסיג שליט"א - נאה דורש ויקרא)

חשיפת המטמוניות דרך הבאת נגע

ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם (יד, לד)

כתב רש"י: "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זיהוב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצאן".

נשאלת השאלה: אם הקב"ה רוצה לתת את מטמוניות הזיהוב של האמוריים, למה הוא נותן בצורה כזאת של



רוצה לתת לעם ישראל עשר, אף הוא יודע שנסיון העשר קשה מאד, משום כה הוא מביא להם תחלה נגע בבית, ובעליו יצטרך לנתח אותו. אם יקבלו זאת באהבה ויעמדו בנסיון העני - ימצאו מטמוניות ויעמדו גם בנסיון העשר.

תשובה נוספת: כשלאנשים צדיקים מופיע נגע בבית - זה בהחלט דבר לא נעים, המסב להם בושות. אנשים יבינו מתוך זה שהם דברו לשון הרע, או חטאו בחטאים אחרים שבפעמים באים נגעים.

מה עשה הקב"ה? הטמין מטמוניות בתוך קירות הבית. או אז תמנע מהם הבושה, משום שאנשים יגידו שהנגע בא עליהם כדי שימצאו את המטמוניות.
(רבי אריה יודלביץ' שליט"א - נאה דורש ויקרא)

נגעים ולא בצורה רגילה?

ה"ערוה השלחן" בספר דרשותיו מבאר, שהנה טעות רווחת היא לחשב שנסיון העני קשה מנסיון העשר. לא היא! נסיון העשר קשה מנסיון העני. בנסיון העני יש לאדם את התפלה שבה הוא יכול למצא נחם לנפשו, לקוות ולהתפלל להשם יתברך שיעזר לו.

אדם שהצליח לעמד בנסיון העני, יש לו סכויים טובים שיצליח לעמד גם בנסיון העשר. וזהו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט, עא-עב): "טוב לי כי צניתי למען אלמד חקיה. טוב לי תורת פיה מאלפי זהב וקסף", פרוש: מה שהצליחתי לעמד בנסיון העשר של "אלפי זהב וקסף", הוא משום שקדם לכן "טוב לי כי צניתי" ויעמדת בנסיון העני.

על פי זה מבאר ענין מציאת המטמוניות. הקב"ה

בְּדֶרֶךְ הַיָּמִין

שמחים כבר באמירת תחלת הקטע העוסק בצרות שפקדו אותנו במהלך השנים: "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו" ולא רק בסופו: "והקב"ה מצילנו מידם?"

אמנם הקטע האחרון ראוי לשירה - אבל מה טעם

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו מיד לאחר שמסימים את המלים: "ואתו לעשו את הר שעיר לרשת אותו ועקב ובניו ירדו מצרים" מגביהים את הכוס לאות גאווה ושירים בשמחה "והיא שעמדה". ולכאורה שמחנתנו בשיר זה תמונה היא - מדוע אנו



הגנבים כּאן בבית המט לנפל? מראה הבית לבדו מוכיח שאין כּאן שום חפץ יקר ערה! אין זאת אלא שמסתבר שאוצר נדיר מחבא בבית, ושמעו גנב לאוני הגנבים, והם מנסים בכל דרך שהיא לחדר לתוך הבית ולטל אותו!

מיליארדי בני אדם ישנם בעולם – אמר ה"חזון איש" – ובכל זאת כלם מתעניינים בעם הקטן הקרוי עם ישראל. איה אפשר להבין זאת? מפני מה מדינה כה קטנטנת, שבקשי מציינת על גבי המפה, מעסיקה את האו"ם בתשעים אחוזים מן הדייונים הנערכים שם? למה כלם נושאים עיניהם אל האמה השסויה והדויה מכל האמות?

אין זאת אלא שיודעים הם כי אוצר גדול ויקר ערה טמון אצלנו!

זוהי הסבה לכה שלאחר האמירה בהגדה שיעקב ובניו ירדו למצרים, אנו שרים בשמחה על שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, שכן עצם העבדה שהכל מתמקדים בנו, מוכיחה על כה שאנו העם המיוחד המזהיר פזתר הרקיע – ואשרינו על כה!
(רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א – הגדת דורש טוב)

והיא שעמדה לאבותינו ולנו... אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם

במזמור ק"ה בתהלים מודה עם ישראל לקב"ה על הנסים שעשה עמו: "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילתיו שירו לו זמרו לו שחו בכל נפלאותיו"

לשיר כּכר בתחלה? וכי התקופות האפלות בתולדות עמנו: התרפנות הנוראים שבהם נטבחו מיליוני יהודים עד שסוסי המלחמה שקעו בדם יהודי עד לאפם, האינקוויזיציה ששרפה חיים יהודים גאים שסרבו לחזור בהם מאמונתם ולהביע חרטה על מעשיהם לאחר ענויים אמים, גזרות ת"ח ות"ט שבמהלכן אבדו קהלות שלמות, או השואה האמה שכלתה שליש מעם ישראל – מהוים סבה לשירה!?

אלא, משל למה הדבר דומה?

יהודי עני ואביון התגורר בבקתה עלובה בשכירות, עד שחמיו העניק לו במתנה בית משלו. אמנם הבית לא היה מפאר מקודמו – גם בו דלפה התקרה, רוחות חדרו תחת סדקי הבית והרצפות התרוממו מן העקברים המתרוצצים תחתיהן – אה סוף כל סוף היתה זו קרקע משלו.

אלא, שכעבור ימים ספורים התברר לו, שלא רק בפסת קרקע משלו מדבר –

ביום הראשון כאשר הלך לישון, שמע לפתע רשרוש מן הדלת, והבחין בגנב המנסה לחדר לתוך הבית. עמד בעל הבית וגרשו משם בתקיפות ובהתרגשות גדולה, וזמן רב חלף עד שהצליח לתת תנומה לעפעפיו. להפתעתו ביום השני – שוב חזר המתווה על עצמו. הפעם היה זה גנב אחר שבא, הציץ בעד הפתח וגרש בבוז.

כשגם ביום השלישי הבחינו העני ואשתו בגנבים, החלה מחשבה כלשהי מתגנבת לראשם – מה מחפשים

(א-ב), ובהמשך (כה): "הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו".

נשאלת השאלה: מה פשר ההודאה לקב"ה על כך שהמצרים שנאו אותנו והתנכלו לנו?

מבאר ה"בית הלוי": כל עוד עם ישראל ישבו בארץ גשן – אף אחד לא הרע להם. ברגע שיצאו מחוץ לגשן, ואמרו "נהיה כמצרים", אמר הקב"ה: אני אדאג שהמצרים יבריחו אתכם מהם! "הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו" כדי שלא יהיה מצב שישראל יתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם.

יעקב אבינו מתחנן לקב"ה (שם, יב): "הצילני נא מיד אחי מיד עשו". מבאר ה"חתם סופר": "מיד עשו" – אינני מפקח! אני יודע איה להלחם בו ולנצח אותו. החשש הגדול שלי הוא "מיד אחי" – כאשר הוא בא אלי במסוה של אח. כאן טמונה הסכנה הגדולה.

יכולים לחוקק בגרמניה חקים שאסור למול ילדים – ולאף יהודי לא תהיה בעיה עם זה! מקסימום יעברו לארץ אחרת, ימולו ויחזרו בתורה. בכל הדורות עמדו היהודים בפני צרות, ולעולם לא נשברו. שום גזרה לא תעמד על עם ישראל שהוא לא יוכל לעמד בה! מתי אנחנו פן יכולים לפול? כאשר מתחילים 'לחבק' אותנו. שם מתחילה הצרה!

אנחנו אומרים בהתרגשות גדולה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם". מובא בכתבי האר"י הקדוש

שבשעה שאומר "והיא שעמדה" יגביה את הכוס ויכסה את המצה.

נשאלת השאלה: הרי המצה היא מדאורייתא והכוס היא מדרבנן. איה אפשר להבין, שאת המצה, שאכילתה היא מדאורייתא, יש לכסות, ואלו את הכוס, ששתייתה היא מדרבנן, יש להגביה. לכאורה, הנה צריה להיות בדיוק להפך!

אומר רבי אהרן ולקינו זצ"ל – יושבים בליל הסדר כל המשפחה, סבא רבא, עם סבא, עם אבא, ועם בן, ואורחים לרוב, ונותנים שבח והודאה לקב"ה שהוציא אותנו ממצרים. אם בראשונה לדעת מהו סוד הקיום של עם ישראל' איה נצלנו' איה אנחנו כאן, אחרים אלפי שנים, וברוך ה' הישיבות, והוגי תורה, פורחים ומשגשגים. איה נצלנו? איה הגענו עד הלום?

אומרת הגמרא (שבת יז ע"ב): "גורו על פתן ושמנון משום יינו, ועל יינו משום בנותיהן".

אתה מבקש לדעת איה שרדנו בגלות? "והיא שעמדה": כפינו את הפת – לא השתמשנו בפת של עכו"ם. גם את היין שמרנו – שלא נשתה ביחד עם אמות העולם. "והיא" – זה הדבר שהציל אותנו!

"שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם" – למה? כי נוהרנו שלא להדבק באמות העולם! יש לנו הבטחה: "וישכן ישראל בטח" מתי? "בדד עין יעקב" – כאשר אנחנו לא מתערבים בגוים!

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א – הגדת נעימות יאמרו)



בְּדֶרֶךְ רִבּוּתֵנוּ



וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ

אֵל הַרְבִּי רַבִּי מְרֻדְכֵי מְלֻכּוֹבִיץ, בָּא אֶחָד מֵהַחֲסִידִים וְאָמַר: הַפְּרִיץ פַּעַם אֶהָב אוֹתִי וְעֵתָה הַחֵל לְהִתְנַכֵּל אֵלַי. אָמַר לוֹ הַרֵב: כָּל זְמַן שְׂאֵתָה שְׂנֵאתָ אֶת הַפְּרִיץ, לֹא הָיָה אֲכֻפֶת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יֵאָהֵב אוֹתָהּ. עֵתָה כְּשֶׁרֵאִיתָ שֶׁהוּא נֶחְמָד, וְהִתְחַלַּתְ לְאַהֵב אוֹתוֹ, אִין בְּרָרָה, אֵלֶּא שֶׁהַפְּרִיץ שְׂנֵא אוֹתָהּ...
אִם יְהוּדֵי לֹא יוֹדְעֵ לְעֵשׂוֹת "קְדוּשָׁה" אִזּוֹ הַגּוֹי עוֹשֶׂה לוֹ "הַבְּדֻלָּה".

דָּבָר זֶה נִרְמַז כַּאֲזֵ: "וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ... שְׂלֵא אֶחָד בְּלֻבָד עֵמֶד עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ" - מָה עֵמֶד לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ? זֶה שְׂבֻכָל דוֹר וְדוֹר קָמִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. רַק בְּזֻכּוֹת זֶה עִם יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִם.

וּבְנֵי שֶׁל הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה, רַבִּי שְׂמוּאֵל לִנְדָא אָמַר: "... לֹא מֵאֲסֵתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכַלּוֹתֵם" - אִם לֹא הֵייתִי עוֹשֶׂה אֶת יִשְׂרָאֵל לְמֵאוֹסִים וּמְגַעִילִים בְּעֵינֵי הַגּוֹיִים, הָיָה עַל יְדֵי כּוֹ נְטַמְעִים בֵּין הַגּוֹיִים, וְכֻלִּים...
(רַבִּי שְׂלֵמָה לוֹוִשְׁטֵיין שְׁלִיט"א - הַגְּדָת וּמֵתוּק הָאוֹר)

שְׂבֻכָל דוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ

כַּמָּה הֵם שְׁנוֹת דוֹר? בֵּין עֲשָׂרִים לְאַרְבָּעִים שָׁנָה.

וְלְכַאוּרָה אִידֵ אֶפְשֶׁר לוֹמַר, שְׂבֻכָל דוֹר וְדוֹר עֵמֶדוּ עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, הָרִי לֹא בְּכָל הַדּוֹרוֹת חֲשִׂים אָנוּ כִּי עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְכִי לֹא הָיָה פַּעַם אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁל שְׂקוּט, וְכַפִּי שְׂמָצִינוּ בַּפְּסוּק (שׁוֹפְטִים ג, יא) "וְתִשְׁקוּט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה"?

אֵלֶּא שְׂאֵף שֶׁהָיָה זְמַנִּים שְׂלֵא הָיָה נִרְאָה לָנוּ שְׂרוּצִים לְכַלּוֹתֵנוּ - הָאֵמֶת הִיא שְׂלֵא תְּמִיד אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מַה שֶׁהֵם רוּצִים. הֵם מְצַדֵּם תְּמִיד רוּצִים לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַר עֲצָתָם. רַק שְׂלֻפְעָמִים אָנוּ זוֹכִים לְרֵאוֹת זֹאת בְּעֵינֵינוּ, כַּמּוֹ שֶׁהָיָה בּוֹמֵן פְּרַעַה וּבּוֹמֵן הַמֶּן, אֲבָל בְּרַב הַפְּעָמִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם אֶף מִבְּלֵי שְׂנֵדַע מוֹאֵת!

וְהִרְאִיָּה, מִמְּשִׁיבָה בְּעַל הַהַגְּדָה וְאוֹמַר: "צֵא וְלִמְד" - עֲלֶיךָ לְלַמֵּד הֵיטֵב מַה הָיָה עִם לְבֹן הָאָרֶמִי. הָרִי בְּעֵצָם מִבְּחִינַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, עֲשָׂרִים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה אֲצֵל לְבֹן הָיָה שְׁנַיִם טוֹבוֹת עֲבוּרוֹ. בּוֹמֵן הָיָה הוּא נִשְׂא אַרְבַּע נָשִׁים, נוֹלְדוּ לוֹ רֵב יְלָדָיו, וְגַם הִתְעַשֶּׂר עֲשָׂר גְּדוּל. לְזֹאת מְגֻלָּה לָנוּ בְּעַל הַהַגְּדָה שֶׁהָאֵמֶת הִיא "שְׂפִרְעָה לֹא גֹזֵר אֵלֶּא עַל הַזְּכָרִים, וְלְבֹן בְּקִשׁ לְעַקֵּר אֶת הַפֶּל"!
וְהִיכֵן רוֹאִים שְׂלֻכֵן בְּקִשׁ לְעַקֵּר אֶת הַפֶּל?
בְּשִׁעָה שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוּ וּבְנֵי בֵיתוֹ בְּרַחוּ מִבֵּית לְבֹן, כְּתוּב



יש לדקדק, שלכאורה מתאים יותר היה לומר 'והקדוש ברוך הוא מצילנו מהם', ומהו "מידם"?
מבאר רבי דב יפה זצ"ל: לפעמים אדם נמצא כל כך עמוק בתוך צרה, עד שמרגיש שהוא כבר "בתוך היד" של הגויים - אבדה כל תקווה, אפס כל סכוי. אומר הקב"ה: גם במצב הזה - אציל אתכם! "מצילנו מידם".

לשם כך לא צריה לעשות דברים גדולים ועצומים. הקב"ה מבקש לראות התחזקות אחת שלנו, התגברות אחת - וכבר יחיש את ישועתו הגדולה. (רבי גואל אלקריף שליט"א - הגדת שש באמרתך)

שהוא רדף אחריהם להרגם, אלא שבדרך נגלה אליו הקדוש ברוך הוא בחלום הלילה והזהירו: "השמר לה פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע" (בראשית לא, כד), ואם הקדוש ברוך הוא לא היה מסכל את עצתו - היה משמיד, חלילה, את כלם.

"צא ולמד" - מהמעשה עם לבן הארמי עלינו ללמד שאין דור בו אמות העולם אינם רוצים להשמידנו, גם כאשר לנו נדמה שהכל טוב ויפה. אין דור כזה!! (רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - הגדת ומתוק האור)

שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם



מעוניינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-1: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ד 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדדים פלוס" בחבי הארץ